

Ede Staal geëerd met een 'vuurtoren'

Van onze verslaggeefster
ANNEMARIE HOMMES

Oosterwijtwerd – Er komt een monument voor de Groningse volkszanger Ede Staal (1941-1986) op de dijk bij Delfzijl aan de linkerkant van het Eemshotel. CDA-wethouder Jan Huisman van Delfzijl maakte dat zaterdagochtend bij eetcafé Veldzicht in Oosterwijtwerd bekend. Het monument is een ontwerp van de kunstenaar Chris Verbeek uit Blijham. Via fondsen en sponsors wordt de komende tijd door het comité Kunstwerk Ede Staal, waarin Huisman, notaris Jim Lambeck, vriend Klaas Staal en ambtenaar van cultuur Wieger van der Steeg zitten, geprobeerd het benodigde bedrag van 65.000 gulden bijeen te krijgen.

Het monument, dat nog het meeste weg heeft van een vuurtoren, wordt acht meter hoog. Het gaat om een stalen zuil -bekroond met een toplicht- die wordt omwikkeld met een band met daarop een tekst uit 'Credo mien bestaan'. Volgens Huisman is er bewust niet gekozen voor een borstbeeld van Ede Staal, omdat dat hem geen recht zou doen. "Het monument laat veel meer van hem zien. Het toont zijn karakter." Ede Staal woonde de laatste jaren van zijn leven in Delfzijl. Dat en het feit dat hij grote invloed heeft gehad op de Groningse taal en cultuur was voor het Delfzijlster college reden zich in te zetten voor een monument voor de zanger.

Meer gewaardeerd

Streektaaldeskundige Siemon Reker van het Bureau Groninger Taal greep de bekendmaking van de komst van een monument voor Ede Staal aan om aandacht te vragen voor andere mensen die op dit moment bezig zijn met de Gro-

Kunstenaar Chris Verbeek (links) en wethouder Jan Huisman laten een miniatuur-versie van het beeld ter ere van Ede Staal zien. Het beeld moet op de dijk bij Delfzijl komen staan. © JELTE OOSTERHUIS

ningse cultuur. Reker vindt het jammer dat de laatste vijftig jaar niemand van hen is geëerd bij leven. "Zij zouden wel wat meer gewaardeerd mogen worden om hun bijzondere verdiensten. Ik noem bijvoorbeeld de Groningse auteur Kees Visscher. Mensen van voor 1900, zoals Jan Boer (1899) en de schrijfster Sien Jensema (1896) hebben bij leven permanent onderscheidingen gehad. Tegenwoordig moet je wel iets heel bijzonders presteren, wil je dat overkomen."

"De bekendmaking van vandaag toont vooral aan hoe bij-

zonder Ede Staal is. Al vind ik in het monument Ede niet terug. Het monument is wat we van hem maken, in plaats van dat het Ede is. Als je weet dat hij met moeite op een toneel ging staan, dan is dat niet te rijmen met een monument van acht meter hoog. Ik ben me echter bewust dat dingen ook kunnen winnen. Voorheen had ik een beeld van Ede zonder beeld, nu met beeld," aldus Reker.

Verbeek en Huisman delen de kritische kanttekening die Reker bij het monument plaatst, uiteraard niet. Volgens Verbeek zit zijn kunstwerk

boordevol symboliek. "De hoge zuil duidt op de markante figuur die Staal was. Ook springen zijn teksten met kop en schouders boven de rest uit. Het speciale staal, dat een beetje een roestige aanblik geeft, staat voor de wat weerbarstige, rauwe stem van de volkszanger. Het toplicht wijst op het lichtend voorbeeld wat Ede voor veel Groningse artiesten is. De roestvrijstalen band verbeeldt de lichtvoetige teksten die ook voorkomen in zijn werk. Zijn vrouw Fieke Staal die het ontwerp heeft gezien, zag in elke wikkel of draaiing, zes in totaal, de zes kinderen

van hen beiden. En het afzonderen, iets wat Staal graag deed, komt naar voren in de keuze van de plek."

Ede Staal was maar drie jaar actief in de Groningstalige muziek, maar heeft veel Groningers met zijn teksten in het hart getroffen. In 1983 schreef Ede Staal het lied 'Mien toentje', wat zijn doorbraak zou worden. Ook de singel 'Het het nog nooit zo donker west', is bekend bij veel Groningers. Bij het monument wordt een eenvoudig schildje geplaatst, waarop de naam van Ede Staal en zijn jaar van geboorte en overlijden wordt gegraveerd.

Nvhs 12-7-99